

Helse og Omsorgskomiteen
Stortinget

8. mars 2018

Vedrørende behovet for en Grunnlovskommisjon: Felles oppfølging fra høringsdeltagere før Helse og Omsorgskomiteens innstilling

Vi takker for et godt samarbeid så langt. Høringsrunden representerte et bredt utvalg av aktører på rusfeltet og de av oss som ønsker en ruspolitikk mest mulig i tråd med menneskerettsprinsipper og grunnlovsmessige hensyn kommer her med en felles tilbakemelding for å klargjøre hva vi ser som viktig for veien videre.

Komiteen skal jo nå komme med sin innstilling. Som interesseorganisasjoner på rusfeltet følger vi denne og prosessen videre med spenning, og selv om det fortsatt er uklarer rundt detaljbildet regner vi med at dere vil anbefale en NOU som går noe videre enn representantforslagene opprinnelig gjorde.

Dette følger som opplagt. Dere fikk jo i denne høringsrunden ikke bare bekreftet fra flere hold at vår ruspolitikk lenge har vært preget av moralsk panikk, men også at aktører på begge sider ser representantforslagene som alt for beskjedne om en mer vellykket ruspolitikk skal komme på plass.

På den mer etablerte siden har dere for eksempel hørt ACTIS og Frelsesarmeen understreke behovet for en mer "helhetlig" utredning, én som "bør danne et felles kunnskapsgrunnlag for en reform"; dere har hørt Norsk Sykepleierforbund etterlyse en "rusreform som forplikter, som redder liv, skaper verdighet, og gode levekår"; og NNPF har gjort klart at de "ikke bare støtter forslaget om NOU, men mener at det er en avgjørende forutsetning at den utarbeides".

På den andre siden har dere hørt krefter i reformbevegelsen hevde at menneskerettsbildet må komme mer på plass; at bruk ikke nødvendigvis er det samme som misbruk; og at også rekreasjonelle brukere har krav på å få sitt rettighetsbilde avklart målt opp mot grunnleggende konstitusjonelle parametere som selvbestemmelsesprinsippet, likhetsprinsippet, og forholdsmessighetsprinsippet. De har gjort oppmerksom på at frihetspresumpsjonen ble reversert den

gangen loven gikk igjennom og at en NOU logisk sett må begynne med denne. Graveteamet nevnte til og med behovet for en havarikommisjon, og selv om andre var mer forsiktige var alle enige om en ting: at et bedre faktagrunnlag for politikken er høyst påkrevd.

Dette er kanskje ikke så rart. Som SERAF gjorde oppmerksom på var den stadig strengere lovgivning på 1970 og 80-tallet et resultat av en stemningsbølge som vi i dag er "enige om at var å gå helt ut i grøften", og representantforslagene kan sees som symptom på at vi nå er i ferd med å modne dithen av vi kan ta et oppgjør med den skjevhet som fulgte.

Vi vil sånn sett anerkjenne de opprinnelige forslagene som et løft i riktig retning. Imidlertid avslører de en lite prinsipiell (og uklok) tilnærming til ruspolitikken, for representantene er forsiktige med å berøre tabubelagte områder og følgelig går ingen av dem langt nok i å ivareta de grunnlovsmessige motforestillingene som høringen reiste.

Dette oppfordrer vi komiteen til å ta konsekvensene av. Det grunnlovsmessige perspektivet var mest sannsynlig ukjent for representantene da forslagene ble utarbeidet, akkurat som det var for komiteen selv. Til tross for det viser et mer inngående blikk at narkotikalovgivningen, frem til dags dato, har unndratt seg både kost-nytte og menneskerettsanalyser, og det blir bare mer og mer åpenbart at nytenkning er påkrevd. Det skadebildet representantforslagene prøver å bøte på er et eksempel på det og som Lars Holmen, generalsekretæren til Norsk Narkotikapolitiforening, sa: "det er alt for mange myter om hvordan norsk narkotikapolitikk fungerer i praksis, og skal vi få rett medisin for fremtiden så må vi faktisk undersøke pasienten godt først."

Dette sier også de ledende representanter for reformbevegelsen seg enige i.

Tatt i betraktning, derfor, at dere har sett at samtlige interesseorganisasjoner på rusfeltet nå er enige i at en større utredning er maktpåliggende; at politikken frem til i dag har vært ført på et tvilsomt faktagrunnlag; og at en videre avklaring av forutsetningene som ruspolitikken bygger på må på plass, ser vi det som rimelig sikkert at Helse og omsorgskomiteen vil viderebringe de innsikter den har fått presentert i sin innstilling.

Spørsmålet er bare hvor langt forbi representantforslagenes tilmålte mandat dere vil gå—og i denne forbindelse vil vi minne om at vår samfunnsorden begynner med Grunnloven og dens forankring i menneskerettslige prinsipper.

Det er sånn sett betimelig for komiteen nå å ta opp igjen det spørsmålet som Torill Eidsheim (H) stilte under høringen—hvordan man kan sikre likhet for loven når det blir så stor grad av skjønn i spørsmålet om hvilke brukere som skal straffeforfølges og ikke. Komiteen berørte her essensen av det konstitusjonelle aspektet—og, som Holmen anerkjente, er dette en problemstilling man vanskelig kommer utenom.

Rent faktisk er det noe en NOU må berøre med den respekt som konstitusjonelle hensyn betinger idet vår ruspolitikk er et meget alvorlig anliggende, ett hvor regimeendringer ikke bare kan avgjøre om dødeligheten forbundet med misbruk øker eller minsker, men hvor også betydelige prosenter av befolkningen ellers har et investert rettighetsbilde som staten plikter ivareta.

Det sier tross alt seg selv at det er vektige grunnlovsmessige implikasjoner forbundet med spørsmål som frihetsberøvelse og tvang. Og heller enn å se Stortinget bruke de neste årene på en utredning som utforsker et meget snevert problembilde mener vi altså at politikerne må gå mer grundig til verks og la en uavhengig, upartisk, og kompetent kommisjon sjekke forutsetningene vi bygger politikken på.

Alle samvittighetsfulle aktører vil kunne si seg enig i det, for det ligger i kortene at vi dypest sett er enige: Vi vil alle det felles beste, og i den grad vi er uenige er det kun forvirring som råder.¹ Prinsipiell tenkning rundt problemstillingen vil i denne sammenheng avsløre fordommer hvor de måtte finnes, og ved å vektlegge menneskerettslige analyser vil vi ikke bare unngå den destruktive syklus som et eventuelt overdimensjonert fiendebilde påfører individer og samfunn, men vi vil også legge misforståelser til side for et større forståelsesbilde.

Dette er noe vi alle ønsker. Vi ønsker alle å se vårt samfunn blomstre i sin beste utgave av seg selv; vi er bare oss imellom uenige om den beste “medisinen”, og som interesseorganisasjoner på rusfeltet opplever vi fiendebildenes innflytelse, den moralske panikken, mangelen på åpenhet, og politikernes unnfalighet som et problem.

Dere har allerede hørt RIO, FHN, Bymisjonen, Prolar Nett, og andre oppsummere problem-bildet forbundet med rusmisbruk og dette er noe mange mener at forbudslinjen må ta sin del av skylda for. I lang tid har for eksempel norske leger, jurister, og kriminologer påpekt at sykdomsbildet og de høye overdosedødsfallene er å se som en konsekvens av den strenge politikken² og internasjonalt har rusforskere, jussprofessorer, kriminologer, og psykiatere dokumentert hvordan det psykologiske fenomenet “scapegoating” ligger til grunn for lovens popularitet.³

Dette tidløse fenomenet er resultatet av vår tendens til å gi andre (oftest samfunnets svakeste) skylden for problemer vi har et kollektivt ansvar for å løse, og i den grad ruspolitikken er farget av slike tendenser ber vi våre politikere om å ta et oppgjør med dem.

---

¹ Det finnes samvittighetsfulle aktører på begge sider av debatten. Det skinner derfor igjennom at vi alle ønsker å bidra til en mest mulig kunnskapsbasert politikk, men også at vi oss imellom er noe usikre på hva dette innebærer. Mens enkelte ser lavest mulig brukerprosent som målestokk på en vellykket ruspolitikk finner vi for eksempel at andre vurderer reduseringen av det samlede skadebildet som en mer viktig prioritet, og det er det subjektivt-antatte fiendebildet bak ruspolitikken som genererer uoverensstemmelsen. Forbudstilhengerne forestiller seg derfor at alt ville vært langt verre uten loven, mens motstanderne hevder at narkotikaområdet er overvurdert og at forbudet i seg selv utgjør en langt større trussel mot samfunnets velferd enn det de illegale stoffene isolert sett kan tenkes å gjøre. Det er denne dissonansen som videre ligger til grunn for de steile frontene, og politikerne har et ansvar for ikke å videreføre den.

² LARSEN, *MELLOM ALLE STOLER – NARKOMANE OG LEGER UTENFOR RUSOMSORGEN* (2008) 15; CHRISTIE & BRUUN, *DEN GODE FIENDE* (1983); Syse, *Hva er galt med norsk narkotikapolitikk?* Särtryck ur Festskrift till Lotta Vahlne Westerhäll, Santérus Förlag (2011) 426 (“I stedet for å vektlegge skadereduksjon og imøtekommenhet, og vurdere stoffbruk på linje med andre sykdommer/ tilstander, har de statlige helsemyndighetene mer framstått som en av årsakene til at Norge ligger på europatoppen for overdose-dødsfall.”) Se også *TO END A WAR* og *CONSTITUTIONAL CHALLENGES TO THE DRUG LAW*.

³ Psykiateren Thomas Szasz har vist hvordan narkotikakrigen er vår tids parallell til tidligere tiders religiøse korstog og hvordan forfølgelsen av lovbrysterne har den samme psykologiske funksjon som hekseprosessene, jødeforfølgelsene, osv. også hadde. For mer om dette, se SZASZ, *CEREMONIAL CHEMISTRY* (2003). Se også HUSAK, *DRUGS AND RIGHTS* (1992); MILLER, *THE CASE FOR LEGALIZING DRUGS* (1991) 109-24; Stuart, *War as Metaphor and the Rule of Law in Crisis* (2011); Levine & Reinerman, *The Transition from Prohibition to Regulation: Lessons from Alcohol Policy for Drug Policy*, in FISH (ED.), *HOW TO LEGALIZE DRUGS* (1998); Somerville: *Stigmatization, scapegoating and discrimination in sexually transmitted diseases: overcoming “them” and “us”* (1994) Se også ARODs vedlegg.til komiteen.

Som observert på høringen har reformbevegelsen gjort gjeldende at jo mer vi normaliserer relasjonen mellom brukergrupperingene og samfunnet, desto mer forsvinner problembildet forbundet med misbruken, og at jo mer vi vanskeliggjør denne relasjonen desto mer omfattende blir skadebildet for individer og samfunn. Om dette er korrekt, er loven i seg selv en del av problembildet—og at loven genererer en rekke problemer er igjen bekreftet fra overordnet hold.⁴ Om dere vil hjelpe de tyngste brukerne, slik representantforslagene tar sikte på, så er det da naturlig å se nærmere på denne overordnede faktoren—for slik hjelper dere ikke bare sliterne, men også alle andre.

Historien viser, tross alt, at ingenting er verre en lover som baserer seg på fordommer og fiendebilder for å bestå. Slike lover dyrker frem forvirring i befolkningen, hvilket igjen leder til moralsk panikk, massepsykose, og folkeforfølgelse på usaklig grunnlag—og ved å se nærmere på faktabildet forbundet med narkotikaondet kan vi raskt finne ut hvem av oss som har den beste forståelsen av problembildet.

Vi hilser derfor alle en Grunnlovskommisjon velkommen. Alt vi ønsker er å hjelpe en mest mulig oppegående ruspolitikk på beina, og kritikken som nå rettes mot forbudslinjen fra menneskerettslig hold er ikke bare viktig; den er en del av et større forståelsesbilde som begynner å melde seg, og om reformbevegelsen har rett er det ikke forsvarlig at politikerne bruker nye år på å se bort fra lovens mer grunnleggende forklaringsproblem i iver etter å tilpasse seg internasjonale trender: Det oppstår, som nevnt, grunnlovsetiske perspektiv i spørsmål om folkeforfølgelse, og tatt i betraktning at frihetspresumpsjonen ble reversert da lovgivningen kom i stand vil en slik uavhengig, upartisk, og kompetent kommisjon være den eneste måten å imøtegå kritikken som aktører innen reformbevegelsen reiser.

Det er i våre dager stadig flere som ikke bare spør seg selv, men også våre offentlige tjenestemenn hvordan det har seg at de med noen grad av folkerettslig legitimitet kan nektes selvbestemmelsesrett i dette spørsmålet, og for å sikre at staten har sitt på det tørre i kriminaliseringen av brukergrupperingene ber vi Helse og omsorgskomiteen derfor gjøre følgende anbefaling: *At den påtenkte utredningen tar form av en Grunnlovskommisjon, en som er kompetent til å avgjøre spørsmål av Grunnlovs vekt. Vi ber også andre politikere stille seg bak opprettelsen av denne, for bare slik kan vi føle oss sikre på at statens folkerettslige forpliktelser er ivaretatt og bare slik kan vår ruspolitikk få trygge bein å stå på.*

Komiteen gjøres oppmerksom på at noe lignende aldri før er gjort. Den moralske panikken som SERAF og AROD påpekte har hele tiden vært så viktig at ingen statlige aktører tenkte på å se nærmere på forholdet til menneskerettskonvensjonene da de ruspolitiske konvensjonene til FN ble vedtatt og det samme er tilfellet på statlig nivå.

Her i landet var det for eksempel epidemiteorien til den svenske legen Nils Beierot som la lista for den stadig strengere lovgivning på området; ideen var at narkotika var så farlig at vi som

---

⁴ UNDP bekrefter det her: "Evidence shows that in many countries, policies and related enforcement activities focused on reducing supply and demand have had little effect in eradicating production or problematic drug use. As various UN organizations have observed, these efforts have had harmful collateral consequences: creating a criminal black market; fuelling corruption, violence, and instability; threatening public health and safety; generating large-scale human rights abuses, including abusive and inhumane punishments; and discrimination and marginalization of people who use drugs, indigenous peoples, women, and youth." UNDP, *Perspectives on the Development Dimensions of Drug Control Policy* (2015) 2

samfunn måtte beskyttes fra dette ondet for enhver pris, og Beierot selv tok åpent til orde for indoktrinering heller enn informasjon i kampen.⁵ Dette satte i det videre standarden for neste generasjon, og mens vi nå vet at forbudsforkjemperne skjøt skivebom med fryktbetonte analyser og metoder, så skulle Nils Christies bok *Den Gode Fiende* vise seg profetisk i sin beskrivelse av problembildet. Så snart loven kom på plass ble nemlig fiendebildet "narkotika" en forutsetning for forbudets legitimitet, og fordi de som var satt til å håndheve loven hadde et selvbilde å ivareta ble det maktpåliggende å opprettholde fiendebildet.

Det ligger i kortene at bare i den grad dette fremsto som overbevisende kunne våre tjenestemenn legitimere sin egen status som krigere i kampen mot narkotikaondet og dette genererte igjen en systemisk motstand mot all informasjon som svekket kamplysten. Makt, prestisje, og budsjetter sto nå på spill, og systemets egen trege kraft sørget derfor for at informasjon som ikke passet med det etablerte paradigmet ble aktivt ignorert/motarbeidet.

Internasjonalt er dette bildet godt dokumentert og for Norges del er det velkjent. Etter all sannsynlighet har dere allerede selv kjent det press som systemet selv legger opp til for at det rådende paradigmet skal bestå og det finnes ikke en ekspert på det ruspolitiske området som ikke har måtte stå opp mot denne kraften. Willy Pedersen, Ragnar Hauge, og mange flere kan vitne om det; Bård Dyrdal sa også under høringen noe om dens tilstedeværelse på landets politikamre, og det er på bakgrunn av dette bildet at andre rusforskere har advart mot totalitære tendenser.⁶

Det ligger i kortene at disse trekkene ved fagfeltet er vanskelige å få øye på for et folk som lenge har sett narkotikalovgivning som solidaritet i praksis. Allikevel: det er en kjent sak at veien til helvete er brolagt med gode intensjoner, og i denne sammenheng minner vi om at det dere så langt har sett av motforestillinger til reform er irrelevant fra et mer informert perspektiv.

Rent faktisk kan vi si at de gitte begrunnelsene, sett fra et grunnlovsetisk perspektiv, er høyst betenkelige og ingenting som tilhengerne av det bestående kan ta til inntekt for sin sak. Fra høringene har vi for eksempel sett at narkotikapolitiet vil bevare loven som et symbol på "at noen fortsatt bryr seg". Kort sagt hevdes det at politiet trenger narkotikaloven for å kunne gripe inn i ungdomsmiljøer og enkeltliv, men vi vet alle at det allerede finnes lover som kriminaliserer skadelig problem-atferd—og så lenge atferden ikke objektivt sett kan sies å være til sjenanse for andre, snakker vi i beste fall om overvåking som en form for forebygging, altså "pre-crime". Dette er imidlertid et høyst tvilsomt juridisk og moralsk konsept, ett som i dette tilfellet fremstår ugyldiggjort av Grunnlovens perspektiv.

Grunnloven bygger jo sin autoritet på frihetspresumpsjonen og det blir da meget betenkelig å bruke bruken av visse stoffer som påskudd for opprettholdelsen av en grad av sosial kontroll

---

⁵ NILS BEIEROT, NARKOTIKA OCH NARKOMANI (1965) s. 164 (*"Långt viktigare än upplysning är "indoktrinering" mot narkotika-missbruket: Det betyder att påverka värderingar, attityder och normer på ett sådant sätt att benägenheten att experimentera med droger motarbetas- Som Evang påpekat är det mycket viktigt att missbruket inte blir socialt tolererat och accepterat; i annat fall dras oundgängligen nya stora skaror in i missbruket."*)

⁶ Svanaug Fjær advarte mot dette etter å ha ledet et forskningsprosjekt som så nærmere på politikutforming og kunnskapsgrunnlag i norsk narkotikapolitikk fra 1960 til 2003. Se Kveim, *Narkotikapolitikk og folkelig fornuft*, 12. desember (2005); Gjengedal, *Narkotika og straff*, 26. februar (2003)

som ingen så langt har påvist nødvendigheten av; rent faktisk er den høyst faglig betvilt, og det gjenstående ankepunktet vi har sett er ikke mindre problematisk.

For som JUBA, ACTIS, og NNPF gav uttrykk for, så er loven viktig for å opprettholde et normativt skille mellom alkoholbruk og annen rusbruk. Vi har hørt at det gjentatt igjen og igjen under høringene men vi vil minne om at også dette argumentet, fra et grunnlovsetisk ståsted, er høyst problematisk. Man snakker jo i praksis bare om en personlig oppfatning enkelte har rundt viktigheten av å opprettholde et skille mellom *alkoholbrukere* og *andre rusbrukere*, ett som liksom skal legitimere den første grupperingens status som moralsk overtruffen størrelse; og det sier seg selv, når man tenker prinsipielt på ting, at det å kriminalisere atferd som er mindre skadelig enn lovlig akseptert atferd ikke er uttrykk for annet en misdirigert moralisme.

At den ikke oppleves slik, sett fra samfunnets/statens perspektiv, er naturlig nok. Det vil som sagt alltid være gode intensjoner bak slike kampanjer, men vi minner om at moralsk panikk allerede er påvist. Dette betyr ikke bare at det per definisjon er en unaturlig avstand mellom den moral vi anvender på alkoholbrukere og andre rusbrukere; det betyr også at vi har med en massepsykose å gjøre, en som gjør avstanden mellom grunnlovens moral og forbudslinjens vanskelig å se for dem som i uforholdsmessig grad har latt sitt verdensbilde definere av fiendebildene.

Psykologiske forsvarsmekanismer sørger for det. Som gode psykologer vet vil fornektelse og projeksjon berede grunnen for en videreføring av problembildet,⁷ og vi kommer her tilbake til syndebukk-fenomenet. Som nevnt, har fagfolk lenge sett ruspolitikken som et symptom på denne mekanismen; det å ha en utgruppe å definere seg i opposisjon til har alltid vært en måte for moralsk late aktører å føle seg bedre med seg selv, og i denne forbindelse vil vi benytte anledningen til å ta et oppgjør med nok et argument vi har sett brukt for å forvare det bestående. For vi hører stadig ACTIS, NNPF, og andre omtale folkeopinionen som et utgangspunkt for å beholde forbudet. Ideen er at flertallet legitimerer den førende politikk på området, men også dette argumentet er ugyldiggjort av det konstitusjonelle perspektivet.

I følge dette perspektivet har forfulgte grupperinger et rettighetsbilde som staten plikter å ivareta *uavhengig* av hva majoriteten måtte mene. Så lenge forfølgelsen baserer seg på kulturelle fordommer, vil nemlig menneskerettsanalyser avsløre en moral som er ugyldiggjort av Grunnloven, og heller enn å oppfordre til masseforfølgelse er det statens plikt å beskytte den utsatte grupperingen fra slike tendenser i befolkningen.

Det er her dere kommer inn i bildet. At politikerne vil ha problemer med å ta kritikken som grunnlovsperspektivet reiser inn over seg er naturlig, og dere har en viktig jobb å gjøre i forhold til dette. Psykologisk sett vil nemlig politikerne, i den grad deres identitet er tilknyttet forbudslinjen, være predisponert til å se vekk fra dens grunnlovsmessige forklaringsproblem og informasjonen som presenteres her vil generere kognitiv dissonans. Denne dissonans vil så generere motstand mot å se mer inngående på ting, men det er viktig at dere gjør det for bare slik kan resonans og et mer samlet verdensbilde oppstå.

---

⁷ Se ARODs ansvarliggjøring av Justis- og beredskapsministeren på konstitusjonelt grunnlag, (Vedlegg til Komiteen)

Vi som skriver dette vet det. Vi er oppvokst i en verden hvor vi alle på et tidspunkt så forbudslinjen som en forutsetning for et livskraftig samfunn, men vi er ikke lenger så sikre. *Som demonstrert på høringen reiser den rettighetsorienterte debatten viktige spørsmål, og i spørsmål av Grunnlovs vekt har vi alle et ansvar for å sette personlige fordommer til side. Det har vi beviselig gjort med dette brevet, og som offentlige tjenestemenn plikter dere ikke bare å følge vårt eksempel, men å sørge for at problemstillingen blir forsvarlig avklart.*

I den forbindelse minner vi om at det i utgangspunktet skal gode grunner til for å kriminalisere folks private vaner, og at jo mer inngripende tiltaket er desto mer tungtveiende grunner må til for å legitimere det.

Dette er et bærende prinsipp for vår rettstradisjon. Til tross for det har ikke myndighetene gitt noen forklaring på forskjellsbehandlingen mellom brukerne av de forskjellige stoffene. Som høringene er et bevis på, lever vi i stedet i en tid hvor vi bruker to motstridende former for logikk, én for stoffer som alkohol og tobakk og en annen for illegale stoffer, og hvor vi opererer med to forskjellige standarder på mennesker, én for den ene brukergrupperingen og en annen for den andre.

Vi ser dette på hvordan ord som moral, menneskeverd, selvbestemmelsesrett, rasjonalitet, klanderverdighet, straffeansvar, og så videre, fylles med helt forskjellig innhold. Som samfunn opererer vi med to motstridende analysemodeller hvor vi på den ene side ser illegal bruk som udelt negativt, som noe moralske mennesker tar avstand fra, og vi har ingen problemer med å utsette dem for en behandling vi ikke under noen omstendigheter ville unnet alkohol og tobakkbrukere.

Dette er en feil det er fort gjort å begå, tatt i betraktning det kulturelle presset vi alle lever under. Allikevel er det viktig å klargjøre at så lenge dette er tilfellet har vi etter alt å dømme med et menneskerettsbrudd å gjøre. I følge menneskerettighetene er all usaklig forskjellsbehandling strengt forbudt, og det er således avgjørende at de som utsetter folk for slik medfart enten (1) redegjør for hvorfor brukerne av de illegale stoffene skal forskjellsbehandles, eller (2) går i seg selv og ser nærmere på premisene som ruspolitikken bygger på.

For de som har fått med seg forskningen er det nemlig ukontroversielt at for eksempel hasj, MDMA, LSD, og fleinsopp er mindre skadelig enn alkohol og tobakk, og for oss synes det da klart at det å straffeforfølge folk (og la barnevernet frata dem barna) for atferd som er mindre skadelig enn lovlig regulert atferd ikke er et tegn på fornuftsbasert bekymring men snarere fryktmotivert og ignorant fundamentalisme.

Opp igjennom historien har vi sett stadig nye variasjoner over dette temaet. Igjen og igjen har vi sett hvordan uvitenhet og moralsk panikk fører til fremveksten av overdimensjonerte fiendebilder, hvordan fiendebildene tar kontroll over dømmekraften vår, og hvordan dette får oss til å gjøre/akseptere de frykteligste ting. Det er i denne sammenheng ikke det spor bedre å forfølge hasjrøykere på usaklig grunnlag enn det var å forfølge hedninger, hekser, jøder, homofile, kommunister, eller andre målgrupper: Fra et konstitusjonelt perspektiv er umenneskeliggjøringen og samfunnsdynamikken den samme; de berørte menneskerettsprinsippene er de samme; og overgrepene som følger i kjølvannet av slike episoder er alltid like forvillede uttrykk for moralsk overbevisning.

Det eneste som forandrer seg er altså fiendebildene. Og fordi ingenting truer et samfunn mer enn lover som ikke kan forsvares—og fordi lover som baserer seg på fordommer og moralsk panikk før eller siden alltid må vike som grunnlovsstridige—vil vi som samfunn ha alt å tjene på at problemstillingen blir avklart fortest mulig.

Vi tilkjenner derfor alle vår støtte til dette. Slik det står kan vi ikke se noen vei utenom opprettelsen av en Grunnlovskommisjon, og nå som det grunnlovsmessige perspektivet er tilstrekkelig klarlagt regner vi med at dere vil forsvare dette mot alle angrep.

Om dere lykkes eller ikke gjenstår å se. Men om politikerne heller ikke denne gang underlegger lovgivningen den kontroll som hører hjemme i et moderne, demokratisk samfunn så vi, det sivile samfunn, sammen begynne arbeidet for et uavhengig, upartisk, og kompetent tribunal som skal nærmere på forholdet til grunnlovsbildet. Vi har den faglige ekspertisen til å få dette på plass, og vi føler oss trygg på at det vil bli en pinlig affære for politikerne når pressen tar tak i dens konklusjoner—for ikke å si dens opphav.⁸

Vi har derfor tillit til at politikerne nå følger våre anbefalinger og overlater, med dette, stafettspinnen til Helse og omsorgskomiteen.

Med vennlig hilsen

EMMASOFIA

GRAVETEAMET
PÅ RUSFELTET

---

⁸ Strengt tatt burde jo ikke ting gå så langt at det sivile samfunn ser seg nødt til å gå til slike skritt. Allikevel, rettighetsbildet til rundt 200.000 nordmenn står på spill, og om reformbevegelsen har rett i sine antagelser vil det bli vanskelig for politikerne å svare på hvorfor de selv, i så lang tid, har beskyttet narkotikaloven mot grunnlovsmessige analyser.